
ПРАВА НА ЧОВЕКА

ДЕЛОТО *СТАЙКОВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ*

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

(Жалба № 16282/20)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

8 юни 2021 г.

Настоящото решение ще стане окончателно при условията на чл. 44, т. 2 от *Конвенцията*. То може да претърпи редакционни промени.

По делото *Стайков срещу България*

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение),
в състав:

Тим Айке (Tim Eike), *председател*,
Йонко Грозев (Yonko Grozev),
Армен Харутюнян (Armen Harutyunyan),
Габриеле Куско-Щадлмайер (Gabriele Kucsko-Stadlmayer),
Пере Пастор Виланова (Pere Pastor Vilanova),
Жолиен Шукинг (Jolien Schukking) и
Ана Мария Гера Мартинс (Ana Maria Guerra Martins), *съдии*,
и Илзе Фрайвирт (Ilse Freiwirth), *асистент-секретар на от-
делението*,

като взе предвид:

подадената жалба (№ 16282/20) от 7 април 2020 г. срещу Република България от г-н Миню Стайков („жалбоподател“), български гражданин, на основание чл. 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“);

решението на Съда за комуникиране с българското правителство („правителството“) на твърденията за нарушения на чл. 5, т. 3 и 4 и чл. 18 от Конвенцията във връзка със задържането на жалбоподателя и за обявяване на жалбата в останалата ѝ част за недопустима;

и становищата на страните,

след обсъждане в закрито заседание на 18 май 2021 г. постанови следното решение.

ВЪВЕДЕНИЕ

1. На жалбоподателя в хода на водено срещу него наказателно производство е взета мярка за неотклонение „задържане под стража“. На основание чл. 5, т. 3 от Конвенцията жалбоподателят се оплаква от продължителността на задържането му, която намира за прекомерна. Жалбоподателят твърди, че е допуснато нарушение на чл. 5, т. 4 от Конвенцията поради липса на упражнен от страна на националните съдилища ефективен контрол върху законосъобразността на задържането и необходимостта от това задържане. Позовавайки се на разпоредбите на чл. 18 във връзка с чл. 5 от Конвенцията, жалбоподателят твърди, че целта на задържането му е била различна от целите, предвидени в чл. 5 от Конвенцията.

ПО ФАКТИТЕ

2. Жалбоподателят е роден през 1961 г. Задържан е в гр. София. Пред съда е представляван от адвокат А. Попова, практикуваща в гр. София.

3. Правителството е представлявано от своя агент г-жа Р. Николова от Министерството на правосъдието.

4. Жалбоподателят е бизнесмен, чиято търговска дейност е в сферата на търговията със зърно и алкохол. В България, където фактите и обстоятелствата, свързани с процесното дело, са били обект на широко медийно отразяване, е обществено известна личност.

1. Относно образуването на първото наказателно производство срещу жалбоподателя и задържането му

5. От материалите по делото се установява, че на 5 септември 2018 г. жалбоподателят е бил задържан от органите на полицията.

6. С постановление на Специализираната прокуратура от 6 септември 2018 г. жалбоподателят е бил привлечен като обвиняем за участие в организирана престъпна група с цел лично облагодетелстване, както и за извършването на дейности по пране на пари и държане и търговия с акцизни стоки без бандерол (чл. 321, ал. 1 и 2, чл. 256, ал. 1 и 2, и чл. 255, ал. 1 и 3 от Наказателния кодекс (НК). Срещу него са били повдигнати и три обвинения за извършени документни престъпления с цел получаване на наследваща се парична облага от държавния бюджет в особено големи размери – 925 995 лв. (с равностойност 462 997 евро), извършени с участието на служител от публичната администрация, както и три обвинения за данъчни измами за сумата от 79 542 лв. (с равностойност 39 771 евро). Според постановлението за привличане на жалбоподателя в качеството му на обвиняем става въпрос за продължавани престъпления, извършени в периода 2009 г. – 5 септември 2018 г. В рамките на образуването наказателно производство били привлечени като обвиняеми още 6 лица.

7. На същата дата – 6 септември 2018 г., жалбоподателят бил задържан с постановление на прокурор.

8. По искане на прокуратурата с определение от 8 септември 2018 г. Специализираният наказателен съд (СпНС) постановил задържането под стража на жалбоподателя. Съдът приел, че по делото се съдържат множество доказателства, в частност писмени доказателства и свидетелски показания, от които може да се направи обосновано предположение, че жалбоподателят е извършил престъпленията, в които се обвинява. СпНС приел, че в случая не съществува риск жалбоподателят да се укрие, както и че

може да бъде намерен на посочения от него адрес. В същото време обаче от материалите по делото можело да се заключи, че съществува опасност жалбоподателят да извърши други престъпления, в частност да се опита да повлияе на голям брой свидетели по делото, които все още не били разпитани, или на други обвиняеми, които все още не били намерени, или да унищожи доказателства, заличавайки например следите от извършени банкови трансакции, които действия от своя страна биха попречили на разследването. В заключение, предвид обстоятелството, че производството било в началната си фаза, СпНС стигнал до извода, че единствената мярка на процесуална принуда, гарантираща правилното протичане на разследването, е задържането на жалбоподателя под стража.

9. С определение от 18 септември 2018 г. Апелативният специализиран наказателен съд (АСНС) потвърдил определението на първоинстанционния съд, възпроизвеждайки мотивите му. Въззивният съд добавил към тях и извода, че опасността жалбоподателят да повлияе на свидетели по делото се обосновава от обективния факт на съществуващите между него и свидетелите близки отношения. Съдът приел също, че ако жалбоподателят бъде освободен, съществува реална възможност той да препятства предстоящите данъчни проверки и контролни процедури в Държавен фонд „Земеделие“, резултатите от които били важни за попълване на доказателствения материал по делото.

10. В представеното пред Съда становище правителството твърди, че с писмо от 14 септември 2020 г. на Специализираната прокуратура е било уведомено, че с постановление от 5 май 2019 г. на Специализираната прокуратура наложената на жалбоподателя мярка за неотклонение била изменена в по-лека – „подписка“, изразяваща се в задължение да не напуска местоживеенето си без разрешение на компетентните органи. Препис от това постановление не е представен по делото и не съществува каквото и да било друго доказателство, от което да може да се направи

заклучение, че жалбоподателят е бил освободен на посочената дата.

11. В делото не се съдържат данни относно движението на това наказателно производство, като по всичко личи, че същото е било все още висящо към 12 февруари 2021 г. – датата, на която са били представени последните материали по настоящото дело.

II. Относно образуването на второто наказателно производство срещу жалбоподателя и задържането му

А. Задържането на жалбоподателя по време на воденото от прокуратурата разследване

12. След като констатирал, че голяма част от писмените доказателства и свидетелските показания, събрани на 13 и 14 септември 2018 г. в рамките на първото наказателно производство срещу жалбоподателя, установяват извършени престъпления, различни от тези, за които са му били повдигнати обвинения на 6 септември 2018 г. (вж. § 6 по-горе), с постановление от 9 октомври 2019 г. наблюдаващият делото прокурор постановил отделяне на въпросните материали с оглед на образуване на ново досъдебно производство. Предмет на това второ наказателно производство били обвинения за участие в периода 2015 – 2018 г. в организирана престъпна група, създадена с цел лично облагодетелстване (чл. 321, ал. 2 и 3 НК) и с цел извършване на данъчни престъпления и документни измами, и три обвинения за представяне на неистински документи с цел получаване на средства от фондове, принадлежащи на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз на българската държава (чл. 248а, ал. 2 и 5 НК). С постановлението прокурорът определил 18 юли 2018 г. – датата, на която било извършено първото действие от страна на полицията, за начална дата на разследването. Разпоредил също така да бъде удължен срокът на разследването за период, чиято продължителност не била посочена в постановлението.

13. На 13 май 2019 г. в рамките на това второ наказателно производство Специализираната прокуратура привлякла в качеството на обвиняеми жалбоподателя и още 13 лица. Повдигнатите срещу жалбоподателя обвинения били за участие в организирана престъпна група с цел получаване на финансова облага или с цел упражняване на неправомерно влияние върху дейността на държавни органи. Били му повдигнати и две обвинения за представяне на неистински документи с цел получаване на средства от фондове, принадлежащи на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз на българската държава. Прокуратурата поискала на жалбоподателя да бъде наложена мярка за неотклонение „задържане под стража“.

14. Искането на прокуратурата за задържане на жалбоподателя било разгледано от СпНС на 7 май 2019 г. Защитникът на жалбоподателя поискал подзащитният му да не бъде задържан, като твърдял, че в случая не може да бъде направено обосновано предположение той да е извършил престъпленията, в които е обвинен. Твърдял също, че искането на прокуратурата за задържане, направено няколко месеца след образуването на досъдебното производство, е проява на недобросъвестност, тъй като единствената цел на новообразуваното дело е да бъде продължен срокът на задържането след изтичане на предвидения законов срок на вече взетата по отношение на жалбоподателя мярка „задържане под стража“ по първото образувано срещу него наказателно производство. Адвокатът се позовал накрая и на влошеното здравословно състояние на подзащитния му, както и на липсата на опасност последният да се укрие.

15. С определение от същата дата в рамките на това второ наказателно производство СпНС уважил искането на прокуратурата и определил на жалбоподателя мярка за неотклонение „задържане под стража“. На първо място, съдът приел, че в случая е налице обосновано предположение, че жалбоподателят е извършил престъпленията, в които се обвинява. Съдът пояснил в частност, че по делото са налични множество доказателства, устано-

вяващи, че жалбоподателят е основател на голям брой предприятия, като механизмът на създаването и функционирането им дава основание да се предполага, че под прикритието на тези предприятия жалбоподателят е осъществявал злоупотреби със средства на Европейския съюз в особено големи размери. По направеното възражение относно повдигането на обвиненията едва в края на законовия срок на постановената в рамките на първоначалното наказателно производство мярка за неотклонение „задържане под стража“ СпНС приел, че разследването е водено активно, че второто наказателно производство се характеризира със значителна фактическа сложност и ситуацията на жалбоподателя не е изолиран случай в практиката. На второ място, СпНС приел, че по време на задържането на жалбоподателя е била осигурена адекватна медицинска грижа и са спазвани правата му. На трето място, съдът приел, че не е налице опасност жалбоподателят да се укрие. Независимо от това, според съда престъпленията, в които бил обвинен жалбоподателят, застрашавали в голяма степен обществения интерес, а с оглед на материалните и интелектуалните му възможности той можел да упражни влияние върху свидетелите, манипулирайки показанията им, и по този начин да препятства събирането на доказателства по време на разследването. С оглед на това СпНС стигнал до заключението, че съществува опасност жалбоподателят да извърши престъпление.

16. С определение от 27 май 2019 г. по подадена от жалбоподателя жалба АСНС потвърдил определението на първоинстанционния съд. На първо място, съдът приел, че решението на прокуратурата да раздели повдигнатите срещу жалбоподателя обвинения в две различни наказателни производства не представлява нарушение на закона или на правата на жалбоподателя, както и че същото не е неразумно, тъй като повдигнатите обвинения не са идентични. Така съдът стигнал и до извода, че целта на образуваното срещу жалбоподателя второ наказателно производство не е удължаване на задържането му по неправомерен начин. АСНС добавил, че обосноваването на предположение за извършено прес-

тъпление се основава не само на упоменатите от първоинстанционния съд писмени доказателства, но и на свидетелски показания. Съдът отбелязал също, че жалбоподателят е лице с чисто съдебно минало, тъй като е реабилитиран. Отбелязал също така, че все още съществува опасност жалбоподателят да извърши престъпление, дори и този риск да е намален предвид постоянното му задържане в рамките на първоначалното наказателно производство, считано от 5 септември 2018 г. (вж. § 5 по-горе). В мотивите си АСНС се позовал на обстоятелството, че срещу жалбоподателя е налице друго висящо наказателно производство, както и на вида, тежестта и фактичката сложност на престъпленията, в които бил обвинен в рамките на второто образувано срещу него наказателно производство. Във връзка с това съдът посочил изрично, че в случая се касае до три престъпни деяния, извършени в съучастие и свързани с присвояване на средства от фондовете на Европейския съюз, с предполагаем размер от 5 207 277 лева (с равностойност в евро 2 603 638). Съдът приел, че всички гореописани обстоятелства установяват не само наличието на данни за противоправно поведение, но и висока степен на обществена опасност както на престъпната дейност, в която е обвинен жалбоподателят, така и на личността му. В определението си АСНС не посочил други обстоятелства в подкрепа на направения извод за наличието на вероятност жалбоподателят да извърши други престъпления. В заключение, по възражението на жалбоподателя, че той е единственият задържан обвиняем, като останалите 13 обвиняеми са били освободени от прокуратурата на 5 май 2019 г., АСНС посочил, че преценката на съда за необходимостта от вземане на дадена мярка за неотклонение е с оглед на конкретните факти и обстоятелства, свързани с конкретното обвиняемо лице.

17. От материалите по делото се установява, че с определение от 18 октомври 2019 г. СпНС оставил без уважение подадената от жалбоподателя нова молба за отмяна на взетата по отношение на него мярка за неотклонение „задържане под стража“ или за изменяването ѝ в по-лека. С определение от 24 октомври

2019 г. по жалба на жалбоподателя АСНС потвърдил определеното на първоинстанционния съд, като приел, че е налице обособено предположение, че жалбоподателят е извършил престъпленията, в които се обвинява. На следващо място, съдът отбелязал, че в постановените до момента съдебни актове съдилищата никога не са приемали, че е налице опасност жалбоподателят да се укрие. Съдът посочил също, че представените пред него доказателства не дават основание да се направи изводът, че жалбоподателят би могъл да упражни натиск върху свидетелите. За сметка на това приел, че е налице опасност жалбоподателят да извърши други престъпления. При постановяване на акта си съдът взел предвид вида и характера на престъпленията, за които били повдигнати обвиненията, както и големия брой на обвиняемите – 14 лица, голяма част от които били служители на Държавен фонд „Земеделие“. Съдът отбелязал също, че от събраните по делото писмени и гласни доказателства, установяващи наличието у жалбоподателя на множество забранени вещи и телефони, може да се направи изводът, че последният извършва дейности, които са в нарушение на вътрешния правилник на мястото, в което е бил задържан. Съдът посочил, че дори жалбоподателят да е бил реабилитиран за извършените от него в миналото престъпления, съдът не може да игнорира това осъждане. В края на акта си АСНС приел, че на жалбоподателя са били предоставяни медицински грижи, съответстващи на здравословното му състояние, както и че продължителността на задържането му, с начална дата 3 май 2019 г. (вж. § 13 по-горе), не е прекомерна.

Б. Задържането на жалбоподателя в хода на съдебното производство

18. На 23 октомври 2019 г. Специализираната прокуратура внесла в СпНС обвинителен акт срещу жалбоподателя и останалите 13 обвиняеми лица. Седем от тях били обвинени, че са участвали в организирана престъпна група, ръководена от жалбоподателя, както и че са предоставяли неверни данни на Държавен

фонд „Земеделие“ с цел фиктивно изпълнение на условията за получаване на субсидии от европейските фондове. Другите петима обвиняеми били служители на Държавен фонд „Земеделие“, отговорни за разглеждането на молбите за финансиране със средства от европейските фондове. Тринадесетият обвиняем бил приближен до жалбоподателя адвокат. В акта си прокуратурата поискала в хода на съдебното производство да бъдат призовани 77 свидетели, 5 вещи лица и един преводач. От материалите по делото било видно, че в хода на досъдебното производство прокуратурата е разпитала множество свидетели.

19. С определение от 5 ноември 2019 г. СпНС отхвърлил искането на жалбоподателя за изменение на взетата по отношение на него мярка за неотклонение „задържане под стража“. Съдът приел, че все още е налице обосновано предположение, че жалбоподателят е извършил престъпленията, в които е обвинен. За първи път съдът приел, че не съществува опасност жалбоподателят да извърши престъпление, но опасността да се укрие не била „нито отпаднала, нито хипотетична“. В подкрепа на този последен извод СпНС не изложил каквито и да било мотиви. Отбелязал също така, че по време на задържането му жалбоподателят е получавал необходимите и адекватни медицински грижи.

20. Жалбоподателят обжалвал определението на съда. С определение от 20 ноември 2019 г. АСНС потвърдил акта на първоинстанционния съд. Съдът стигнал до извода, че макар мотивите на СпНС да са лаконични и никога да не е била констатирана опасност жалбоподателят да се укрие, задържането му било обосновано с оглед на съществуващите по делото писмени и гласни доказателства и експертни заключения, сочещи наличието на обосновано предположение, че е извършил престъпленията, в които се обвинява. В допълнение съдът подчертал, че продължава да съществува реална опасност жалбоподателят да извърши други престъпления. Този свой извод съдът аргументирал с вида и тежестта на повдигнатите обвинения, както и с обстоятелството, че се касае до престъпна дейност, осъществявана в продължи-

телен период от време и с участието на държавни служители. АСНС не посочил други мотиви за обосноваване на този извод. По отношение на срока на задържането съдът констатирал, че досъдебното производство е продължило пет месеца и половина, след което делото е било внесено за разглеждане в съда. С оглед на тежестта на повдигнатите срещу четиринадесетте обвиняеми лица обвинения, свързани с усвояване на средства в големи размери от фондовете на Европейския съюз, фактичестката сложност на делото и необходимостта от разпит на множество свидетели и изслушване на вещи лица, съдът намерил, че срокът на задържането в хода на съдебното производство не е неразумен. Накрая съдът приел, че дори и да има здравословни проблеми, на жалбоподателя са осигурени необходимите медицински грижи в болнична среда.

21. В първото по делото съдебно заседание, проведено на 25 ноември 2019 г., в хода на което били разглеждани повдигнатите срещу жалбоподателя обвинения (вж. § 35 по-долу), СпНС оставил без уважение новата молба на жалбоподателя за изменение на мярката за неотклонение „задържане под стража“, приемайки, че наред с обосноваването предположение, че е извършил престъпленията, в които се обвинява, „продължава“ да съществува опасност от укриване. С определение от 11 декември 2019 г. АСНС потвърдил определението на СпНС. Съдът приел, че по време на задържането на жалбоподателя били предоставяни необходимите медицински грижи, както и че след постановяване на последния съдебен акт по молбата за изменение на мярката му за неотклонение „задържане под стража“ няма новонастъпили обстоятелства, обосноваващи изменянето ѝ в по-лека.

22. С определение от 14 януари 2020 г. СпНС оставил без уважение нова молба на жалбоподателя за изменение на мярката за неотклонение „задържане под стража“. С определение от 27 януари 2020 г. АСНС потвърдил първоинстанционния съдебен акт. Съдът изключил възможността жалбоподателят да се укрие, но приел, че с оглед на тежестта на повдигнатите срещу него об-

винения и съществуващата опасност да се опита да упражни натиск върху свидетелите по делото е налице опасност от извършване на престъпление. Съдът не посочил други обстоятелства в тази връзка. АСНС добавил, че предвид фактическата сложност на делото, както и с оглед на старанието, което компетентният съд проявява, и ритмичността при насрочването и разглеждането на делото, срокът на задържането на жалбоподателя не може да бъде определен като неразумен.

23. На 10 март 2020 г. СпНС оставил без уважение нова молба на жалбоподателя за изменение на мярката му за неотклонение. Определението на СпНС било потвърдено с акт на АСНС от 19 март 2020 г. Въззивният съд приел, че наред с наличието на обосновано предположение, че е извършил престъпленията, в които се обвинява, съществува опасност жалбоподателят да се укрие и да извърши престъпление, макар тази опасност да е намалена с оглед на продължителността на задържането му. Като основание за изводите в горния смисъл и двете съдебни инстанции посочили единствено тежестта на повдигнатите обвинения. По отношение на продължителността на задържането АСНС посочил, че независимо от факта, че жалбоподателят бил задържан повече от една година, делото било внесено в съда (вж. § 18 по-горе) преди изтичането на предвидения осеммесечен законов срок за задържане в хода на досъдебното производство. Решаващият орган добавил, че законът не предвижда задължение за съда за спазване на конкретен срок в хода на съдебното производство, поради което и в случая не може да се приеме, че е налице забавяне на разследването.

24. С определение от 8 май 2020 г., потвърдено от АСНС на 26 май 2020 г., СпНС оставил без уважение поредна молба на жалбоподателя за изменение на взетата по отношение на него мярка за неотклонение „задържане под стража“. АСНС приел, че не са налице новонастъпили обстоятелства, обосноваващи отмяна на определената на жалбоподателя мярка за неотклонение, както и че съществува опасност, макар и в по-малка степен, жал-

боподателят да извърши престъпление, в случай че бъде освободен. И в двата съдебни акта не били посочени други аргументи в подкрепа на така направените изводи. АСНС приел, че предвид тези опасности и с оглед на положените от страна на СпНС усилия за призоваване на множеството участници в производството и за ежемесечно провеждане на съдебни заседания по делото, продължителността на задържането на жалбоподателя не може да бъде определена нито като неразумна, нито като незаконсьобразна.

25. С протоколно определение, постановено в хода на проведеното на 10 юни 2020 г. съдебно заседание, СпНС оставил без уважение нова молба на жалбоподателя за изменение на мярката за неотклонение „задържане под стража“, констатирайки липсата на новонастъпили обстоятелства.

26. На 1 юли 2020 г. АСНС потвърдил определението. Двете съдебни инстанции приели, че съществува опасност жалбоподателят да извърши друго престъпление, тъй като поради отношенията на зависимост, съществуващи между него и свидетелите и голяма част от обвиняемите, той може да упражни натиск върху тях. АСНС отбелязал, че единствената промяна в обстоятелствата е свързана с продължителността на задържането на жалбоподателя, но това обстоятелство не е в състояние да промени преценката на съда относно съществуваща реална опасност последният да извърши друго престъпление. АСНС пояснил, че иначе казано, наличието на подобна опасност не зависи от продължителността на задържането. Съдът добавил също, че макар жалбоподателят да е бил задържан близо една година и десет месеца, продължителността на задържането му в хода на воденото от прокуратурата разследване не следва да бъде съобразявана, защото значение има само срокът на задържането му в рамките на съдебното производство.

27. С определение от 4 септември 2020 г. АСНС потвърдил ново определение на СпНС от 25 август 2020 г., с което била оставена без уважение подадената от жалбоподателя молба за из-

менение на мярката за неотклонение „задържане под стража“. Съдът възпроизвел изцяло съдържачото се в акта му от 1 юли 2020 г. заключение относно наличието на опасност от извършване на друго престъпление. Съдът пояснил също, че предвид фактическата сложност на делото и проведените множество съдебни заседания може да се направи изводът, че първоинстанционният съд провежда съдебното производство с необходимото усърдие.

28. Сезиран с нова молба от жалбоподателя за изменение на взетата по отношение на него мярка за неотклонение „задържане под стража“, основана на влошеното му здравословно състояние, на 7 октомври 2020 г. СпНС поискал становището на лекарска комисия с цел извършване на преценка за необходимостта от назначаването на специализирана медицинска експертиза. На 9 ноември 2020 г. СпНС провел открито съдебно заседание. С определение от същата дата съдът потвърдил мярката за неотклонение на жалбоподателя „задържане под стража“. Мотивите му възпроизвеждали тези на предходните съдебни актове, с които се оставят без уважение молбите на жалбоподателя, с отбелязване, че продължава да съществува опасността той да извърши друго престъпление и че не са налице данни, от които да се направи заключението, че към момента на постановяване на акта тази опасност е хипотетична или е намаляла спрямо предишните периоди – предвид тежестта на повдигнатите обвинения и най-вече с оглед на наличието на материали, сочещи възможност жалбоподателят да повлияе на свидетелите по делото. СпНС не посочил конкретните материали, на които основа този свой извод. Съдът приел също, че движението на наказателното производство, което се характеризира с определена правна и фактическа сложност, не е забавено и съдебните заседания по делото са насрочвани редовно. В определението си съдът отбелязал, че жалбоподателят страда от голям брой хронични заболявания, които датират от минали периоди, както и че в миналото е претърпял и мозъчен исхемичен инсулт. С медицинско становище от 27 октомври 2020 г. било установено, че жалбоподателят е с намалени двигателни способ-

ности, придвижва се с помощта на бастун в стаята или с инвалидна количка на по-дълги разстояния.

29. С определение от 18 ноември 2020 г. АСНС потвърдил решението на първоинстанционния съд, възпроизвеждайки в акта си мотивите му.

30. На 7 декември 2020 г. СпНС провел съдебно заседание, на което била разгледана поредната молба на жалбоподателя за изменение на мярката му за неотклонение. Прокуратурата, наред с другите твърдения, отбелязала и обстоятелството, че по-голямата част от свидетелите по делото вече са разпитани, но добавила, че в хода на съдебното следствие бил изготвен и съответно представен като писмено доказателство доклад от страна на Европейската служба за борба с измамите (ЕСБИ), което вероятно щяло да доведе до разпит на нови свидетели. Представителят на прокуратурата заявил пред съда, че е налице съществен риск, в случай че бъде освободен, жалбоподателят да се опита да упражни натиск върху тези нови свидетели и да повлияе на показанията им. Защитата на жалбоподателя възразила срещу тези твърдения, като посочила, че до момента въпросният доклад на ЕСБИ не ѝ е предоставен, поради което не е в състояние да изрази становище по съдържанието му и по твърденията на прокуратурата относно необходимостта от разпит на нови свидетели по делото. С определение от същата дата СпНС оставил без уважение молбата на жалбоподателя за изменение на мярката му за неотклонение „задържане под стража“, възпроизвеждайки мотивите на съдебните актове от 9 и 18 ноември 2020 г. (вж. § 28 и 29 по-горе). Съдът добавил, че в случая може да бъде упражнено влияние върху множество все още неразпитани свидетели по делото. Във връзка с това съдът отбелязал, че защитата не съдейства за разглеждане на делото в разумен срок, защото обвиняемите и техните представители стават причина за отлагане на делото и препятстват разпита на свидетели. От акта не става достатъчно ясно дали СпНС визира жалбоподателя като източник на въпросните пречки за разглеждане на делото в разумен срок.

31. Жалбоподателят обжалвал определението, с което молбата му за изменение на мярката за неотклонение била оставена без уважение. С определение от 18 декември 2020 г. АСНС потвърдил определението на първоинстанционния съд. Съдът добавил, че макар в случая да не е налице опасност жалбоподателят да се укрие, съществува възможност същият да упражни влияние върху свидетели или върху другите обвиняеми по делото, които са зависими от него поради роднински отношения или отношения на йерархична зависимост. От това обстоятелство според АСНС следва изводът, че е налице фактор, улесняващ по обективен начин реалното повлияване на показанията и обясненията на въпросните лица. В подкрепа на този извод АСНС отбелязал, че поведението на жалбоподателя по време на воденото срещу него производство не било неукоримо. Във връзка с това съдът приел, че по делото е установено, че по време на престоя си в болницата, където бил временно настанен за предоставянето на медицински грижи, жалбоподателят държал, укривал и използвал мобилен телефон, макар че в условията на задържането му това било забранено. Освен това по време на задържането на жалбоподателя в досъдебната фаза на първото образувано наказателно производство били препятствани разпити на свидетели. АСНС констатирал, на следващо място, че данните по делото сочат за извършен опит за манипулиране на доказателства чрез съставяне на документи с цел използването им пред съда. От определението на съда не става ясно въз основа на кои данни по делото би могло да бъде направен извод за участие на жалбоподателя в подобни действия за препятстване на правосъдието.

32. На 18 януари 2021 г. СпНС отхвърлил молбата на жалбоподателя за изменение на мярката му за неотклонение. С определение от 1 февруари 2021 г. АСНС, с мнозинство на членовете на състава на съда, отменил определението на първоинстанционния съд и изменил мярката за неотклонение на жалбоподателя от „задържане под стража“ в „домашен арест“. Съдът приел, че от събраните по делото гласни доказателства чрез разпита на 74 сви-

детели, от експертните заключения и иззетите документи от Министерството на земеделието и горите може да се направи обосновано предположение, че жалбоподателят е извършвал през продължителен период от време множество тежки престъпления. Отбелязал също, че в рамките на второто наказателно производство, образувано срещу него, жалбоподателят бил задържан повече от година и осем месеца, а следвало да бъде взето предвид и обстоятелството, че е бил задържан без прекъсване преди образуването на това второ наказателно производство. Съдът посочил, че общата продължителност на задържането на жалбоподателя е две години и пет месеца. Според АСНС този срок на задържането съществено е намалил опасността жалбоподателят да извърши престъпление или да се укрие. Съдът приел също, че опасността от оказване на натиск върху свидетелите по делото е изключена поради обстоятелството, че вече са разпитани 74 от 77-те свидетели, а писмените доказателства са приобщени по делото. Съдът намерил, че евентуалното продължаване на задържането на жалбоподателя, който е с чисто съдебно минало, би било равносилно на изпълнение на неналожено наказание „лишаване от свобода“. Независимо от това, предвид значителните финансови възможности, с които жалбоподателят разполагал, съдът намерил, че е налице опасност той да се укрие. С оглед на това съдът приел, че подходящата в случая мярка за неотклонение е „домашен арест с електронно наблюдение“. Определението било постановено с особено мнение на един от съдиите от състава на АСНС, според когото мярката за неотклонение на жалбоподателя „задържане под стража“ не следва да бъде изменяна. Мотивите за особеното мнение били свързани с възможността жалбоподателят да извърши икономически или документни престъпления, както и с това, че предвид значителните му финансови възможности мярката за неотклонение „домашен арест“ не би могла да съставлява пречка той да се укрие. Съдията, постановил определението с особено мнение, приел също така, че е налице вероятност жалбоподателят да извърши друго престъпление.

33. В особеното мнение било подчертано също, че по делото се съдържат препоръки и доклад на OLAF. Отбелязано било, че Европейската комисия е информирана за процесното наказателно производство, като във връзка с действията на жалбоподателя, предмет на обвинението, Комисията препоръчала предоставеното на България европейско финансиране да бъде намалено със сумата от 2 662 438,85 евро. Съдът добавил, че са налице и препоръки за спиране на предназначено за българската държава финансиране, на стойност 3 554 121,69 евро.

III. Относно движението на второто наказателно производство в съдебната му фаза

34. На 25 октомври 2019 г. съдията докладчик, натоварен с разглеждането на второто наказателно производство срещу жалбоподателя, определил 9 дати за времето от 25 ноември 2019 г. до 17 февруари 2020 г. за провеждане на съдебни заседания по делото.

35. В съдебното заседание на 25 ноември 2019 г. СпНС приел за съвместно разглеждане в наказателния процес предявения от държавата чрез министъра на финансите граждански иск. Съдът разгледал и оставил без уважение исканията за отвод на съдебния състав и прокурорите по делото, възраженията, свързани с компетентността на съда, молбите за прекратяване или спиране на наказателното производство, възраженията за допуснати процесуални нарушения, както и исканията за изменение на мерките за неотклонение на подсъдимите. След обсъждане със защитниците на подсъдимите СпНС променил датите на предстоящите съдебни заседания по делото, последното от които било насрочено за 14 април 2020 г.

36. В писмо от 27 октомври 2020 г., адресирано до Министерството на правосъдието, председателката на СпНС отбелязала, че в хода на второто наказателно производство срещу жалбоподателя, между 23 октомври 2019 г. – датата на изготвяне на обвинителния акт (вж. § 18 по-горе), и датата на писмото, или в пе-

риод от 12 месеца, били проведени 21 съдебни заседания по делото. Жалбоподателят и защитникът му присъствали на всички съдебни заседания. Налице бил един-единствен случай, в който по здравословни причини защитникът на жалбоподателя станал причина за отлагане на делото с 8 дни. От друга страна, от доказателствата по делото е видно, че СпНС многократно е отлагал делото и определял нови дати за разглеждането му в съдебно заседание поради неявяване на другите подсъдими или на техните защитници.

37. На 25 януари 2021 г. прокуратурата представила пред СпНС документи от OLAF и поискала те да бъдат приобщени към доказателствата по делото. От последните представени по настоящото дело материали е видно, че към 12 февруари 2021 г. това второ наказателно производство било все още висящо.

IV. Относно предявения иск за обезщетяване на причинени вреди

38. Със становището си правителството представя препис на подадена на 3 май 2019 г. в Софийския градски съд искова молба, с която жалбоподателят е предявил искове за обезщетяване на причинените му вреди срещу прокуратурата и специализираните наказателни съдилища. Предмет на исковите с основание чл. 2, ал. 1, т. 2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ) е обезщетяването на претърпените вреди, настъпили от твърдените нарушения на чл. 5, т. 2, 3 и 4 от Конвенцията (вж. § 52 по-долу). Жалбоподателят се позовавал на задържането си, считано от 6 септември 2018 г. (вж. § 6 по-горе). Страните не са представили пред Съда информация за развитието на това съдебно производство. От служебно направената от страна на Секретариата на Съда справка на интернет страницата на Софийския градски съд и наличната на нея публична информация става ясно, че с решение от 4 февруари 2021 г. съдът е отхвърлил предявените от жалбоподателя искове.

39. Съдът е приел, на първо място, че разпоредбата на чл. 2, ал. 1, т. 2 ЗОДОВ, на която жалбоподателят основава исковете си, е приложима в случаите на нарушаване на чл. 5, т. 2–4 от Конвенцията. По отношение на оплакването на жалбоподателя, основано на твърдението му за нарушаване на правата му по чл. 5, т. 3 от Конвенцията, съдът обосновал решението си за неприложимост със следното:

В исквата молба са наведени твърдения, че срокът на задържане на ищеца – 8 месеца, не покрива изискването за „разумност“ по смисъла на чл. 5, т. 3 от Конвенцията, като е изместена тежестта на доказване върху ищеца и напълно са игнорирани посочените от него обстоятелства, че е реабилитиран, има семейство и здравословното му състояние е влошено и не му е предоставена медицинска грижа. По естеството си тези оплаквания са насочени срещу правилността на съдебните актове, с които са оставяни без уважение исканията на ищеца за изменение на взетата му мярка за неотклонение. Правилността на съдебен акт, съобразно разпоредбата на (...) Закона за съдебната власт се проверява по реда на инстанционния съдебен контрол в случаите, предвидени по закон. В настоящия случай – по реда на Наказателно-процесуалния кодекс. Не съществува правен ред, по който общите граждански съдилища да осъществяват извънреден, последващ, специален или ad hoc контрол по отношение на актове, постановени по наказателни дела (...).

40. Относно твърдяното нарушение на чл. 5, т. 4 от Конвенцията Софийският градски съд приема следното:

Видно от ангажираните по делото доказателства (...), ищецът е упражнил правото си да обжалва актовете, с които е взета мярката му, респ. е отказано искането за нейното изменение. Съдебните състави са се произнесли в съдебно заседание след изслушване на становищата на страните. Самите съдебни заседания са провеждани с участието на ищеца. Наведените доводи, които по естеството си оспорват правилността на актовете, не могат да бъдат поставяни под съдебен контрол на

настоящия граждански състав по съображенията, вече изложени в настоящото решение.

41. Няма данни дали жалбоподателят е обжалвал постановеното на 4 февруари 2021 г. решение на Софийския градски съд.

V. История на настоящото съдебно производство

42. На 7 април 2020 г. жалбоподателят сезирал Съда с настоящата жалба.

43. На 16 юли 2020 г. Съдът комуникирал жалбата. В хода на предварителната фаза, с краен срок 1 септември 2020 г., Съдът поканил страните да преценят, с помощта на Секретариата на Съда, възможността за постигане на приятелско споразумение и в случай че са на мнение, че такава съществува, да направят съответни предложения. Адресираното до жалбоподателя писмо на секретаря на отделението на Съда гласи следното:

Каня Ви (...) да ме информирате (...) за позицията Ви относно извънсъдебно разрешаване на настоящия спор и да ми изпратите евентуалните си предложения, в частност за претендираното от Вас обезщетение за неимуществени вреди и съдебни разноски.

Водените преговори във връзка с постигането на приятелско споразумение са строго конфиденциални. Всяко предложение или становище по този въпрос следва да бъде направено в отделен документ, чието съдържание не следва да бъде обсъждано в което и да било от представените в хода на основното съдебно производство становища.

44. На 6 август 2020 г. от адвокат Попова, представляваща жалбоподателя в производството пред Съда, било представено предложение, съдържащо искане за парично обезщетение с оглед на постигането на приятелско споразумение, което не било прието от правителството. Предвид обстоятелството, че между страните не било постигнато съгласие за приятелско споразумение, с писмо от 4 септември 2020 г. секретарят на отделението ги поканил да представят становищата си по допустимостта и осно-

вателността на допуснатите до разглеждане от Съда и комуникираните в предварителната фаза оплаквания, съдържащи се в жалбата. В частност на 5 ноември 2020 г. адвокат Попова била поканена да депозира от името на жалбоподателя становището и исканията на последния за справедливо обезщетение. Писмото в отнoсимата му част гласи следното:

Съобразно указанията на заместник-председателя на съдебния състав Ви каня в срок до 17 декември 2020 г. (...) да ни изпратите претенциите си за справедливо обезщетение (...).

По отношение на претенциите за справедливо обезщетение моля да имате предвид разпоредбата на чл. 60 от Правилника на Съда. Напомням Ви, че в случай че претенциите Ви в цифрово изразение и относими доказателства не бъдат представени в указания срок, Съдът ще остави без уважение изцяло или частично искането Ви за присъждане на обезщетение, дори и в случаите, когато страната жалбоподател вече е формулирала претенциите си в по-ранна фаза на производството.

Установените в практиката на Съда критерии при определяне на размера на справедливото обезщетение (чл. 41 от Конвенцията) са следните: 1) имуществената вреда, т.е. действително претърпените загуби, които са в пряка причинно-следствена връзка с твърдяното и установено от Съда нарушение; 2) неимуществената вреда, т.е. обезщетяването на болки и страдания, причинени от това нарушение; и 3) направените разности както по вътрешноправен ред, така и в производството пред Съда в Страсбург, с оглед на предотвратяване или поправяне на твърдяното нарушение на Конвенцията. Тези разности трябва да са детайлно изброени, а необходимостта от тях, реалното им извършване и разумният им характер – доказани.

Към исканията Ви следва да бъдат приложени и съответните удостоверителни документи – фактури, разписки за заплатени хонорари и др. Впоследствие правителството ще бъде поканено да вземе становище по този въпрос.

45. В указания срок адвокат Попова представила становище в отговор на депозираното от правителството становище, но не представила искане за обезщетение, като това обстоятелство било констатирано в писмо на секретаря на отделението от 14 януари 2021 г. С писмо от 28 януари 2021 г. адвокат Попова обяснила, че по нейно мнение вече била отговорила на искането на Съда за формулиране на претенции за справедливо обезщетение, като посочила това в предложението за постигане на приятелско споразумение, изпратено в хода на предварителната фаза. Добавила също, че жалбоподателят претендира да му бъде присъдено обезщетение за причинените му неимуществени и имуществени вреди, както и да му бъдат възстановени направените в хода на производството пред Съда разноски. С писмо от 1 февруари 2021 г. секретарят на отделението информирал адвокат Попова, че исканията ѝ са направени извън указания ѝ срок за извършване на съответното действие, както и че по въпроса за приобщаване към делото на направените от нейна страна искания за присъждане на обезщетения и разноски предстои да се произнесе Съдът.

VI. Други относими факти по делото

46. На 30 май 2019 г. жалбоподателят подал жалба до Съда, която била свързана с първоначално образуваното срещу него наказателно производство и задържането му в рамките на същото. В нея, наред с други твърдения, жалбоподателят се позовавал на предявените в Софийския градски съд на 3 май 2019 г. искове за обезщетяване на причинените му вреди (вж. § 38 по-горе). С решение от 5 септември 2019 г. едноличен състав на Съда приел, че жалбата е недопустима.

47. В § 69 от подадения на 7 април 2020 г. формуляр на жалба по настоящото производство (вж. § 42 по-горе) адвокатът на жалбоподателя предоставил следната информация:

През април или през май 2019 г. жалбоподателят чрез адвокатката си (Е. Н.) е подал жалба. В нея се съдържат оплаквания за накърняване на правото му на справедлив съдебен процес и за

неправомерното му задържане. Адвокат Е. Н. твърди, че предвид наложените във връзка с пандемията от COVID-19 мерки за социална изолация и ограничения в придвижването не е в състояние да отиде до кантората си и да се снабди с номера на подадената жалба.

ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И СЪДЕБНА ПРАКТИКА

1. Относно взетата мярка „задържане под стража“ и исканията за нейното изменение

А. В хода на досъдебното производство

48. Разпоредбата на чл. 63, ал. 1 НПК предвижда възможност за вземане на мярка за неотклонение „задържане под стража“, в случай че е налице обосновано предположение, че обвиняемият е извършил престъплението и съществува реална опасност да се укрие или да извърши престъпление. В хода на досъдебното производство мярката за неотклонение „задържане под стража“ се взема от първоинстанционен съд след провеждане на открито съдебно заседание с участието на прокурора, обвиняемия и неговия защитник (чл. 64, ал. 1 и 3 НПК).

49. Обвиняемият, по отношение на когото е взета мярка за неотклонение „задържане под стража“, може по всяко време на досъдебното производство да направи чрез прокурора искане за изменението ѝ, като последният е длъжен незабавно да изпрати делото в съда (чл. 65, ал. 1 и 2 НПК). Съдът преценява всички обстоятелства, свързани със законността на задържането (ал. 4 на същата разпоредба). Определението на първоинстанционния съд подлежи на обжалване пред въззивния съд, който разглежда делото в открито съдебно заседание с участие на страните (ал. 7 и 8 на същата разпоредба).

50. Разпоредбата на чл. 63, ал. 4 НПК предвижда, че мярката за неотклонение „задържане под стража“ в досъдебното производство не може да продължи повече от осем месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление.

След изтичането на този срок прокурорът е длъжен незабавно да разпреди освобождаването на обвиняемия (ал. 5 на цитираната разпоредба от закона).

Б. В хода на съдебното производство

51. В края на досъдебното производство прокурорът изготвя, в случай че са налице основанията за това (чл. 246, ал. 1 НПК), обвинителен акт и го внася за разглеждане в компетентния съд. В тази фаза на производството обвиняемият може по всяко време да направи искане за изменение на взетата по отношение на него мярка за неотклонение „задържане под стража“. В относимата ѝ част разпоредбата на чл. 270 НПК гласи следното:

(1) Въпросът за изменение на мярката за неотклонение може да се поставя по всяко време на съдебното производство. Ново искане по мярката за неотклонение в съответната инстанция може да се прави при промяна на обстоятелствата.

(2) Съдът се произнася с определение в открито заседание. (...).

II. Отговорността на държавата в случай на задържане под стража

52. Разпоредбата на чл. 2 ЗОДОВ за вреди с измененията през 2012 г., както и примери от съдебната практика на националните съдилища по въпроса за прилагането ѝ са обобщени в решението по делото *Тони Костадинов срещу България* (жалба № 37124/10, т. 48–50, 25 януари 2015 г.) и в решенията по делата *Колев срещу България* (жалба № 69591/14, т. 12–20, 30 май 2017 г.) и *Цонев срещу България* (жалба № 9662/13, т. 29–41, 30 май 2017 г.).

53. В настоящото производство правителството е дало два примера за прилагането на тази законова разпоредба по дела, чийто предмет е бил ангажиране на отговорността на съдилищата за обезщетяване на причинени вреди вследствие на извършени нарушения по чл. 5 от Конвенцията.

54. Първият пример е решение на Бургаския районен съд, с което е прието, че при вземането на мярка за неотклонение „задържане под стража“ не са били спазени изискванията на чл. 5, т. 1 от Конвенцията, и Бургаската прокуратура и Върховният административен съд са били осъдени да заплатят обезщетение на увреденото лице (Решение № 1861/25.11.2015 г. по гр. д. № 5349/2014 г. на Районния съд – Бургас). Цитираните по-горе решения по делата *Колев* и *Цонев* съдържат позоваване на това съдебно решение. В тях Съдът е отбелязал, че решението е потвърдено по реда на инстанционния съдебен контрол от Бургаския окръжен съд, което не било влязло в сила поради наличие на висящо производство пред Върховния касационен съд (вж. цитираните по-горе решения *Колев*, § 20, и *Цонев*, § 40). Според събраната от страна на Секретариата на Съда информация съдебното производство по цитираното дело е приключило с окончателно съдебно решение, постановено на 15 декември 2017 г., с което решението на Бургаския районен съд е било отменено в частта, в която е уважен искът за ангажиране на отговорността на Върховния административен съд. Върховният касационен съд приел, че дори по делото да е установено, че на ищеца са причинени вреди вследствие на извършено нарушение по чл. 5, т. 4 от Конвенцията и на това основание той да е имал право на обезщетение, искът можело да бъде предявен единствено срещу полицейските органи, които реално са причинили вредите. Отговорността на Върховния административен съд не можело да бъде ангажирана на основание на твърдяното нарушение, тъй като този съд осъществявал съдебен контрол по отношение на административния акт, с който било разпоредено задържането, и от мотивите на съдебното решение не можело да се направи заключение за извършено нарушение по чл. 5, ал. 1 от Конвенцията. Така постановеният окончателен съдебен акт не можело да бъде предмет на контрол по реда на ЗОДОВ. В решението си Върховният касационен съд провежда идеята, че въведеният с измененията от 2012 г. нов иск по чл. 2 ЗОДОВ, дори и при констатирани нарушения по чл. 5

от Конвенцията, които са основание за присъждане на обезщетение, не може да има за последица преразглеждането на влязъл в сила съдебен акт. Освен това в случая не била налице и причинно-следствена връзка между разглеждания съдебен акт и констатираното нарушение. В частност установените по делото вреди не били причинени от решението на Върховния административен съд, постановено една година след края на задържането, а били следствие на извършени в хода на това задържане нарушения. В решението си Върховният касационен съд отбелязал, че ищецът има право да предяви иск за обезщетяване на причинените му вреди срещу органите на полицията (Решение № 176/15.12.2017 г. по гр. д. № 4624/2016 г. на ВКС, III г. о.).

55. Второто представено от правителството съдебно решение е постановено на 7 август 2020 г. от Районния съд – Провадия. В него се приема, че по време на разпоредено от органите на полицията задържане са били извършени нарушения по чл. 5, т. 1 и 2 от Конвенцията, вследствие на което на ищеца били причинени вреди, подлежащи на обезщетяване от държавата. Съдът е приел също така, че отговорен за изплащане на обезщетението за причинени вреди не е Върховният административен съд, като ищецът можел да предяви иск срещу органите на полицията (Решение № 202/07.08.2020 г. по гр. д. № 269/2020 г. на Районния съд – Провадия). По делото липсват данни за последващото развитие на производството.

56. От друга страна, няма друго влязло в сила съдебно решение по предявени искове на основание чл. 2, ал. 1, т. 2 ЗОДОВ за причинени вреди за извършени нарушения по чл. 5, т. 3 и 4 от Конвенцията, с което да се прецизира подходът на гражданските съдилища по отношение на искове, предявени от задържани лица, срещу които е налице висящо наказателно производство, и преди произнасянето по законността на задържането.

ПО ПРАВОТО

I. Относно твърдяното нарушение по чл. 5, т. 3 и 4 от Конвенцията

57. Жалбоподателят твърди, че националните съдилища не са мотивирали в достатъчна степен определенията, с които са потвърждавали взетата по отношение на него на 6 септември 2018 г. мярка за неотклонение „задържане под стража“. Добавя, че специализираните наказателни съдилища в страната не са упражнили ефективен контрол относно законосъобразността на мярката и необходимостта от задържането му. Позовава се на разпоредбите на чл. 5, т. 3 и 4 от Конвенцията, според които:

3. Всяко лице, арестувано или лишено от свобода в съответствие с разпоредбите на т. 1 (с) на този член, трябва своевременно да бъде изправено пред съдия или пред длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции, и има право на гледане на неговото дело в разумен срок или на освобождаване преди гледането на неговото дело в съда. Освобождаването може да бъде обусловено от даването на гаранции за явяване в съда.

4. Всяко арестувано или лишено от свобода лице има право да обжалва законността на неговото задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай, че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице.

A. По допустимостта

I. Становищата на страните

a) Правителството

58. Правителството поддържа, че жалбоподателят е направил умишлен опит да въведе Съда в заблуждение, пропускайки да го информира за предявения от него пред националните съдилища иск по ЗОДОВ за обезщетяване на вредите, които са му били

причинени вследствие на задържането му в хода на първоначално образуваното срещу него наказателно производство (вж. § 38 по-горе). Посочва, че в § 69 от формуляра на жалбата (вж. § 47 по-горе) този иск не се споменава. Предвид обстоятелството, че предметът на образуваното вътрешно съдебно производство е идентичен с този на настоящото производство, правителството счита, че жалбоподателят е злоупотребил с правото си на жалба пред Съда.

59. Правителството прави също така и възражение, че не са изчерпани всички вътрешноправни средства за защита по отношение на възведените от жалбоподателя оплаквания, свързани със задържането му в периода 6 септември 2018 г. – 5 май 2019 г. Твърди, че към 5 май 2019 г. взетата в рамките на първото наказателно производство мярка за неотклонение на жалбоподателя „задържане под стража“ е била отменена и заменена с по-лека мярка, без лишаване от свобода (вж. § 10 по-горе). Счита, че след отменянето на мярката „задържане под стража“ жалбоподателят е имал право да предяви иск по чл. 2, ал. 1, т. 2 ЗОДОВ. При положение че жалбоподателят се е възползвал от това свое право и съдебното исково производство пред националните съдилища е все още висящо, правителството е на мнение, че оплакванията на жалбоподателя във връзка със задържането му през посочения период следва да бъдат отхвърлени. Алтернативно се прави и възражение за недопустимост на жалбата поради неспазване на правилото за шестмесечния срок по отношение на този период на задържане. Правителството твърди, че след като задържането е продължило до 5 май 2019 г., към 7 април 2020 г. – датата, на която е подадена жалбата, шестмесечният срок, в който е можело да бъде направено оплакването, отдавна е бил изтекъл.

60. На последно място, правителството поддържа, че направеното оплакване за нарушение по чл. 5, т. 4 от Конвенцията е несъвместимо *ratione materiae* с Конвенцията предвид обстоятелството, че на 1 февруари 2021 г. взетата по отношение на жалбоподателя мярка за неотклонение „задържане под стража“ е била из-

менена в „домашен арест“ (вж. § 32 по-горе), поради което и разпоредбата на чл. 5, т. 4 от Конвенцията вече не била приложена.

б) Жалбоподателят

61. В становището от 17 декември 2020 г. защитникът на жалбоподателя отговаря, че в подадения формуляр на жалба е информирала Съда за наличието на предходно подадена жалба от друг представител на жалбоподателя (вж. § 47 по-горе). Твърди, че поради факта, че не е разполагала към момента на подаване на жалбата с препис от исковата молба, предявена пред националните съдилища, не е била в състояние да предостави подробности относно това обстоятелство. Потвърждава, че жалбоподателят е предявил иск за обезщетяване на вредите, причинени от задържането му, за времето от 5 септември 2018 г. до 5 май 2019 г., като съдебното производство по него е все още висящо. Жалбоподателят оспорва по същество твърдението на правителството за злоупотреба с правото му на жалба.

62. На следващо място, жалбоподателят твърди, че предявената от него искова претенция за обезщетяване на причинените му вреди не може да бъде сметена за ефикасно средство за защита поради обстоятелството, че според него същата не позволява на гражданските съдилища да се произнесат относно законосъобразността на задържането и да постановят освобождаването му. Добавя, че това правно средство за защита не предоставя възможност за установяване на евентуалните празноти на закона, като например липсата на определен от закона максимален срок на задържането по време на съдебното разглеждане на делото, при условие че такъв е определен от НПК за задържането в хода на досъдебното производство, водено от прокуратурата (вж. § 50 по-горе). Намира, че ако предявеният иск бъде уважен, това би довело единствено до присъждане на парично обезщетение, което не би било достатъчно в случая. На следващо място, жалбоподателят моли Съда да приеме, че противно на становището на прави-

телството, задържането му е било постоянно и непрекъсвано, считано от 5 май 2019 г. (вж. § 59 по-горе), поради което в случая правилото за шестмесечния срок е било спазено.

63. На последно място, жалбоподателят намира, че оплакванията му са допустими въпреки постановеното на 1 февруари 2021 г. изменение на взетата по отношение на него мярка за неотклонение в „домашен арест“ (вж. § 32 по-горе).

2. Преценката на Съда

а) Налице ли е злоупотреба с правото на жалба

64. Съдът припомня, че според практиката му злоупотреба с правото на жалба е налице, когато жалбата съзнателно се основава на факти, насочени към въвеждането в заблуждение на Съда (вж., наред с други, *X и др. срещу България (ГК)*, жалба № 22457/2016, т. 145, 2 февруари 2021 г., и *Грос (Gross) срещу Швейцария (ГК)*, жалба № 67810/10, т. 28, ЕСПЧ, 2014 г.). Непълната, а поради това и заблуждаваща информация също може да бъде характеризирана като злоупотреба с правото на жалба, особено в случаите, когато се отнася до същността на делото и жалбоподателят не обяснява в достатъчна степен обстоятелствата, поради които не е разкрил относими данни. Същото важи и за случаите, при които в нарушение на задължението по чл. 47, § 7 от Правилника на Съда жалбоподателят не информира Съда за новонастъпили съществени обстоятелства в хода на воденото пред Съда производство, препятствайки по този начин възможността Съдът да се произнесе след запознаване с всички относими обстоятелства по делото. Дори и в тези случаи обаче намерението на заинтересованата страна да въведе в заблуждение Съда следва да бъде установено с достатъчна степен на сигурност (вж. цитираното по-горе решение *Грос (Gross)*, § 28, и посочената в него практика на Съда).

65. Съдът констатира, че жалбоподателят не е представил по делото нито препис от подадената до националния съд искова молба, с която е предявен искът му за обезщетение, нито препис

от постановеното на 4 февруари 2021 г. решение на Софийския градски съд (вж. § 38 по-горе). Жалбоподателят е бил длъжен да изпрати тези документи на Съда при първа възможност, след като според признанието на адвоката му доверителят ѝ не е разполагал с тях към момента на подаване на жалбата в Съда (вж. § 61 по-горе). Независимо от това, макар да не е посочил изрично в § 69 от формуляра на жалбата образуваното по подадената от него искова молба дело пред националния съд за обезщетяване на причинените му вреди, в който смисъл са възраженията на правителството, жалбоподателят е информирал Съда за наличието на предходно подадена до Съда жалба. По този начин Съдът е имал възможността да констатира, че в тази жалба жалбоподателят го е информирал, че образуваното производство по предявения от него иск за обезвреда е все още висящо пред националните съдилища (вж. § 46 и 47 по-горе). Предвид изложеното Съдът не може да приеме с достатъчна степен на сигурност, че жалбоподателят е имал намерение да го въведе в заблуждение. Следва да се има предвид и фактът, че още преди Софийският градски съд да се е произнесъл с решение по предявения от жалбоподателя иск (вж. § 38 по-горе), жалбоподателят – във връзка със задължението му за изчерпване на вътрешноправните средства за защита (вж. § 62 по-горе), е оспорил изцяло ефективността на воденото пред националните съдилища производство за обезщетяване на причинените вреди.

66. Водим от изложеното, Съдът оставя без уважение възраженията на правителството за злоупотреба с правото на жалба.

б) Относно изчерпването на вътрешноправните средства за защита и спазването на шестмесечния срок

67. Основните принципи във връзка с изчерпването на вътрешноправните средства за защита са припомнени от Голямата камера на Съда в решението по делото *Вучкович (Vučković) и др. срещу Сърбия* (произнасяне по допустимост) (ГК), жалби № 17153/11 и 29 други, § 29–77, 25 март 2014 г.).

68. Съдът отбелязва, на първо място, че възражението на правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита се основава на твърдението, че жалбоподателят е имал право да предяви иск по чл. 2, ал. 1, т. 2 ЗОДОВ, в редакцията му след изменението от 15 декември 2012 г., тъй като задържането му за периода от 6 септември 2018 г. до 5 май 2019 г. е било преустановено (вж. § 59 по-горе). На второ място, правителството не прави възражение за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита по отношение на периода на задържане на жалбоподателя след 5 май 2019 г. От изложеното може да се направи изводът, че според правителството въпросният иск е ефективно средство за защита в случаите на задържане, което вече е приключило, но не и в случаите на продължаващо задържане.

69. Именно такава позиция е възприемал Съдът в решенията, постановени през последните години, в които е изследвал ефективността на въпросния иск след законовите изменения от 2012 година. В действителност, имайки обезщетителен характер, въпросният иск принципно е в състояние да осигури подходящо обезщетение за твърдени нарушения на чл. 5 в случаите, в които действието в нарушение на чл. 5 от Конвенцията вече е прекратено (вж. *Колев срещу България*, жалба № 69591/14, § 32–42, 30 май 2017 г., *Цонев срещу България*, жалба № 9662/13, § 52–70, 30 май 2017 г., и *Стефанов срещу България*, жалба № 51127/18, § 68–69, 8 септември 2020 г.). От изложеното следва, че за да се изясни въпросът дали за спазването на изискването за изчерпване на всички вътрешноправни средства за защита жалбоподателят е трябвало да предяви обсъждания по-горе иск за обезщетение, следва да бъде установено дали задържането е преустановено към 5 май 2019 г., в който смисъл са твърденията на правителството (вж. § 59 по-горе).

70. Във връзка с това Съдът отчита, на първо място, че по отношение на жалбоподателя са били взети мерки за неотклонение „задържане под стража“ в рамките на две образувани срещу него наказателни производства, второто от които е образувано на ос-

нование новоповдигнати обвинения (вж. § 12–13 по-горе). По делото не е представено определението на съда, на което се позовава правителството и с което мярката за неотклонение, взета по отношение на жалбоподателя, е била изменена в по-лека мярка без задържане (вж. § 10 по-горе). Освен това по делото не се съдържат каквито и да било доказателства за освобождаване на жалбоподателя на 5 май 2019 г. Правителството се позовава формално на цитираното определение, без то да е представено по делото и без да дава каквито и да било обяснения за начина, по който същото е било изпълнено, при положение че жалбоподателят твърди, че не е бил освободен нито за момент (вж. § 62 *in fine* по-горе). На второ място, Съдът намира, че от представените по делото съдебни актове на националните съдилища е видно, че те невинаги са приемали, че взетата по отношение на жалбоподателя мярка за неотклонение „задържане по стража“ в хода на първото образувано срещу него наказателно производство е част от общия период на задържането му (вж. например § 17 *in fine* по-горе), а и никога не са признавали факта на освобождаването му на 5 май 2019 г. Накрая следва да се има предвид и че в определенията от 27 май 2019 г. и 1 февруари 2021 г., постановени по повод исканията на жалбоподателя за изменение на мярката му за неотклонение, АСНС изрично е признал непрекъснатия срок на задържането му в рамките на двете водени срещу него наказателни производства (вж. § 16 и 32 по-горе).

71. Предвид изложеното, противно на становището на правителството, Съдът не може да приеме, че жалбоподателят е бил освободен на 5 май 2019 г. Съдът приема, че жалбоподателят е бил постоянно задържан, считано от 6 септември 2018 г. (вж. § 6 по-горе). Тези данни са достатъчни, за да констатира Съдът, че в случая предвиденият в чл. 2, ал. 1, т. 2 ЗОДОВ иск за обезщетение не е представлявал ефективно средство за защита, което жалбоподателят е следвало да използва, за да изчерпи вътрешноправните средства за защита. Следователно в случая не е необходимо да се изследва практиката на гражданските съдилища при произ-

насянето им по въпроса за отговорността на наказателните съдилища, за които се твърди, че с актовете си са допуснали нарушения по чл. 5 от Конвенцията.

72. Поради изложеното Съдът намира, че не може да се приеме, че шестмесечният срок по чл. 35, т. 1 от Конвенцията за оплакванията, свързани със задържането преди 5 май 2019 г., е започнал да тече от тази дата, тъй като жалбоподателят не е бил освобождаван.

73. С оглед на гореизложеното следва да бъдат оставени без уважение възраженията за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита и за неспазване на шестмесечния срок, направени от правителството във връзка със задържането на жалбоподателя в периода от 6 септември 2018 г. до 5 май 2019 г.

*в) По въпроса за съвместимостта *ratione materiae* на оплакването за нарушение по чл. 5, т. 4*

74. На първо място, Съдът припомня, че мярката за неотклонение „домашен арест“ по степен на интензивност е приравнена на лишаване от свобода по смисъла на чл. 5 от Конвенцията (вж. *Бузаджи (Buzadji) срещу Република Молдова* (ГК), жалба № 23755/07, § 104, 5 юли 2016 г., съдържащо препратки към други решения). В настоящото производство, с оглед на последно приетите по делото доказателства, е установено, че на 1 февруари 2021 г. мярката за неотклонение „задържане под стража“ на жалбоподателя е изменена в „домашен арест с електронно наблюдение“ (вж. § 32 по-горе). Поради това и с оглед на доказателствата по делото, които сочат, че не е установено жалбоподателят да е бил освобождаван, чл. 5, т. 4 от Конвенцията продължава да бъде приложим в неговия случай.

75. От изложеното следва, че възражението на правителството за несъвместимост *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията на направеното от жалбоподателя оплакване за нарушение по чл. 5, т. 4 от Конвенцията следва да бъде отхвърлено.

г) Заключение по допустимостта

76. Констатирайки, че оплакванията за нарушения по чл. 5, т. 3 и 4 от Конвенцията не са нито явно неоснователни, нито недопустими на някое от останалите, посочени в чл. 35 от Конвенцията основания, Съдът ги приема за допустими.

Б. По същество

1. Относно твърдяното нарушение по чл. 5, т. 3 от Конвенцията

а) Становищата на страните

i. Жалбоподателят

77. Жалбоподателят се оплаква, че общият срок на задържането му, за който твърди, че е две години и близо пет месеца, е прекомерен. Поддържа, че второто образувано срещу него наказателно производство е послужило за законно основание за продължаване на задържането му, пояснявайки, че срокът на задържането по първото дело е щял да изтече, при положение че делото му не е било внесено за разглеждане в съда. Добавя, че при произнасянето на съдилищата по множеството подадени от него искания за изменение на мярката мотивите за продължаване на задържането му не са били нито обосновани, нито достатъчни, че не е изследван въпросът доколко друга мярка за неотклонение би гарантирала явяването му пред съда, както и че делото срещу него не е било водено с необходимото старание. На последно място се оплаква от факта, че НПК не предвижда ограничение в срока на задържането по време на съдебното разглеждане на делото, за разлика от предвидения максимален срок на задържане в рамките на досъдебното производство (вж. § 50 по-горе).

ii. Правителството

78. Правителството твърди, че периодът на задържане на жалбоподателя в хода на първото образувано срещу него наказателно производство не е надвишил осеммесечния законов срок

(вж. § 50 по-горе). Повдигнатите в хода на второто наказателно производство обвинения били съвсем различни от тези по първото, тъй като се отнасяли до факти за извършени престъпления по различно време, място, начин и с различна цел. С оглед на това намира, че образуването на ново наказателно производство срещу жалбоподателя и вземането в тази връзка на нова мярка за неотклонение „задържане под стража“ не са били необосновани. Поддържа, че мотивите на националните съдилища за оспорваното задържане на жалбоподателя били обосновани и достатъчни. Посочва, че съдилищата са взели предвид най-вече обстоятелството, че повдигнатите срещу жалбоподателя обвинения са за престъпления, за които се предвиждат тежки наказания и които са извършени в условията на организирана престъпна група. Според правителството бил налице риск жалбоподателят да се укрие или да извърши друго престъпление. На последно място се твърди, че през процесния период първоинстанционният съд е гледал делото, характеризиращо се с висока правна и фактическа сложност, с необходимото старание, провеждайки 21 открити съдебни заседания, в това число и в условията на пандемията от коронавирус.

б) Преценката на Съда

79. Основните принципи по прилагането на чл. 5, т. 3 от Конвенцията са обобщени в решението по делото *Бузаджи (Buzadji)* (цит. по-горе, § 84–91).

и. По отношение на периода, който следва да бъде взет предвид

80. Периодът, който следва да бъде съобразяван при прилагане на чл. 5, т. 3 от Конвенцията, започва от момента, в който дадено лице е задържано или лишено от свобода, и завършва в момента, в който лицето е освободено и/или е налице произнасяне на съд, дори и първоинстанционен, по повдигнатите срещу него обвинения (в този смисъл вж. *Бузаджи (Buzadji)*, цит. по-горе, § 85).

81. Съдът вече констатира, че жалбоподателят е бил задържан без прекъсване, считано от 6 септември 2018 г. На 1 февруари 2021 г. „задържането под стража“ е било изменено в „домашен арест“ (вж. § 32 по-горе). Съдът отбелязва също, че жалбоподателят не е включил в оплакването си периода на взетата по отношение на него мярка за неотклонение „домашен арест“. Следователно предмет на изследване в случая ще е периодът на задържане от 6 септември 2018 г. до 1 февруари 2021 г., с обща продължителност от две години, четири месеца и двадесет и шест дни. Противно на това, което изглежда, че е възприел АСНС във връзка с продължителността на взетата мярка за неотклонение „задържане под стража“ (вж. § 26 по-горе), периодът на задържането на жалбоподателя в случая обхваща както досъдебното производство, така и съдебната фаза.

ii. По отношение на разумния характер на срока на задържането

82. Съдът отбелязва, на първо място, че продължителността на задържането в случая би могло да бъде характеризирана като изискваща съществено внимание и изключително сериозно обосноваване (вж. във връзка с това *mutatis mutandis Царенко (Tsarenko) срещу Русия*, жалба № 5235/09, § 68, 3 март 2011 г., *Кинг (Qing) срещу Португалия*, жалба № 69861/11, § 60, 5 ноември 2015 г., и *Щвъртецки (Štvrtecký) срещу Словакия*, жалба № 55844/12, § 57, 5 юни 2018 г.).

83. В същото време следва да се има предвид фактът, че срещу жалбоподателя са били повдигнати обвинения за извършени тежки умишлени престъпления, включително за неколкогодишно участие в престъпна група, създадена с цел извършване на престъпления срещу данъчната система, както и за престъпни злоупотреби със средства от фондовете на Европейския съюз, в резултат на които били получени неследващи се финансови облаги в особено големи размери (вж. § 6, 12, 30 и 33 по-горе). Следователно става за въпрос за типичен пример на организирана

престъпност, чието естество предполага значително по-големи трудности пред разследващите органи, а впоследствие – и пред съда, с оглед на установяването на деянията и степента на участие на всеки един от членовете на групата. Безспорно е, че в такива случаи е много вероятно да е налице необходимост от извършване на наблюдение и ограничаване на контактите между обвиняемите лица, от една страна, и между тях и трети лица, от друга, с оглед на препятстване на възможността да се укрият, да попречат на разследването и най-вече да влияят, дори чрез заплахи, на свидетелите по делото. От това следва, че би могло да бъде прието за разумно продължителността на задържането да е по-дълга от тази по други наказателни производства (вж. *Щвъртецки (Štvrtecký) срещу Словакия*, § 58, цит. по-горе, както и посочените в него решения).

84. Във връзка с оплакването на жалбоподателя за липса на предвидено от закона ограничение на срока на задържането в хода на съдебната фаза на наказателното производство следва да се отбележи, че преценката за разумния характер на този срок не може да бъде абстрактна. Законосъобразността на задържането на обвиняемия следва винаги да бъде преценявана с оглед на конкретните обстоятелства по делото. Продължаването на задържането може да бъде обосновано само при наличие на конкретни данни за съществуващ обществен интерес, който въпреки презумпцията за невинност надделява над гарантираното от чл. 5 от Конвенцията право (вж. *Бузаджи (Buzadji)*, цит. по-горе, § 90). Следователно Съдът няма да изследва *in abstracto* българското законодателство, приложимо в случаите на задържане, а ще обсъди конкретните съдебни актове, разпореждащи задържането, и продължаването на срока му в случая на жалбоподателя. Във връзка с това Съдът допълва, че злоупотребите с управляваните от Държавен фонд „Земеделие“ европейски субсидии са били предмет на разследване още от самото начало. В тази част разследването е довело до образуването на 9 октомври 2018 г. – или само месец след началото на задържането на жалбоподателя по

първото образувано срещу него наказателно дело – на отделно наказателно производство (вж. § 12 по-горе).

85. За да прецени подхода на властите при изследването на обществения интерес и на правото на жалбоподателя да бъде свободен, Съдът ще вземе предвид обстоятелствата, свързани с подозренията на националните власти, че жалбоподателят е имал водеща роля в организираната престъпна дейност (вж. *mutatis mutandis* Бяк (*Bak*) срещу Полша, жалба № 7870/04, § 57, 16 януари 2007 г., Томески (*Tomecki*) срещу Полша, жалба № 47944/06, § 30, 20 май 2008 г., Лукович (*Luković*) срещу Сърбия, жалба № 43808/07, § 47, 26 март 2013 г., и Швъртецки (*Štvrtecký*), цит. по-горе, § 58).

86. Съдът приема, че „обоснованото предположение“, че жалбоподателят е извършил престъпленията, в които е бил обвинен, се е основавало на множество доказателства, сред които свидетелски показания и писмени доказателства (вж. § 8 и § 15–16 по-горе). Независимо от това Съдът припомня, че наличието на обосновано предположение, че задържаното лице е извършило престъплението, само по себе си не е в състояние да установи законосъобразност на задържането, за което следва да има и допълнителни причини (в този смисъл вж. Бузаджи (*Buzadji*), цит. по-горе, § 95). Следователно Съдът ще изследва въпроса дали, и при положителен отговор – кога продължаването на задържането на жалбоподателя е спряло да бъде основано на „обосновани“ и „достатъчни“ мотиви. Във връзка с това Съдът държи да отбележи принципното положение, че националният съдия разполага с по-големи възможности за пълноценна преценка на всички доказателства по делото, както и на необходимостта от прилагането на конкретни мерки, особено що се отнася до мярката за неотклонение „задържане под стража“. Съдът има право на намеса единствено в случаите на извършени нарушения на гарантирани от Конвенцията права и свободи (вж. Бяк (*Bak*), цит. по-горе, § 59).

1) Относно срока на задържането по време на досъдебното производство

87. Съдът констатира, че в първоначалните две определения, с които на жалбоподателя е взета мярка за неотклонение „задържане под стража“, националните съдилища, освен с наличието на „обосновано подозрение“, че жалбоподателят е извършил престъпленията, в които е обвинен, са се мотивирали най-вече с тежестта на престъпленията, с опасността жалбоподателят да извърши други престъпления, да окаже влияние върху свидетели или върху останалите обвиняеми, или да препятства разследването по друг начин, както и с необходимостта от събиране на множество доказателства по делото (вж. § 8 и 15 по-горе). Следва да се отбележи също, че в тези първоначални съдебни актове националните съдилища са приели, че не е налице опасност жалбоподателят да се укрие (вж. § 8 и 15 по-горе). Правителството е допълнило освен това, че сложността на делото, имащо за предмет организирана престъпна дейност, също е основание за задържането на жалбоподателя (вж. § 78 по-горе).

88. Съдът също така може да приеме, че в хода на разследването, когато е трябвало да бъдат разпитани множество свидетели, властите не са могли да изключат евентуална възможност да бъде направен опит да се повлияе върху показанията им, особено с оглед на вида и тежестта на повдигнатите в случая обвинения.

89. Съдът отчита в частност, че властите са имали трудната задача да установят фактите и да се произнесат по въпроса за евентуалната отговорност на всеки един от обвиняемите за извършени деяния при условията на организирана престъпна група. Във връзка с това Съдът намира също, че необходимостта от събиране на множество доказателства от различни източници, наред с обичайните рискове, свързани с организирания характер на престъпленията, за които са били повдигнати обвинения на жалбоподателя – е била обоснован и достатъчен мотив за задържането му през периода, необходим за разследването, за изготвянето на обвинителния акт и за разпита на свидетелите (във връзка с

това вж. *mutatis mutandis* цитираните решения по делата *Подешчи (Podeschi)* § 147, и *Бяк (Bağ)*, § 60). Предвид изложеното, с оглед на събраните по делото доказателства Съдът приема, че първоначалното задържане на жалбоподателя и продължаването му по време на предварителното разследване са били основани на обосновани и достатъчни мотиви.

90. Независимо от изложеното, дори и описаните по-горе рискове да може да обосноват по-дълъг период на задържане, те не предоставят на властите неограничено право на удължаване на въпросната мярка за неотклонение (вж. *Кинг (Qing)*, цит. по-горе, § 61). Противно на възприетото от АСНС (вж. § 26 по-горе), тези мотиви с течение на времето стават все по-малко релевантни. Съдът отчита, че в края на досъдебното разследване прокуратурата вече е била разпитала множество свидетели (вж. § 18 по-горе), като намира, че рискът да бъде оказан натиск върху свидетелите по принцип намалява в хода на производството от момента, в който въпросните свидетели вече са били изслушани.

91. Следователно остава да бъде проверено дали мотивите на съдилищата при осъществявания от тях контрол са продължавали да обосновават продължаването на задържането на жалбоподателя.

2) Относно срока на задържането по време на съдебното производство

92. Съдът отбелязва, че многократно по искане на жалбоподателя или на прокуратурата СпНС и АСНС са осъществявали контрол по отношение на мярката за неотклонение на жалбоподателя „задържане под стража“, като такъв контрол е бил упражнен най-малко десет пъти след определението от 7 май 2019 г. на СпНС, с което на жалбоподателя е била взета мярка за неотклонение „задържане по стража“ по второто образувано срещу него наказателно производство (вж. § 16–32 по-горе).

– *Относно „обоснованото предположение“*

93. Съдът намира, че в актовете си националните съдилища солидно са мотивирали изводите си относно наличието на обосновано предположение, че жалбоподателят е извършил престъпленията, за които са му били повдигнати обвинения (вж. § 8 и 15 по-горе).

94. Съдът констатира също, че по време на изследвания период националните съдилища са мотивирали по различен начин продължаването на задържането на жалбоподателя, позовавайки се ту на опасност от извършване на други престъпления и оказване на натиск върху свидетели, ту на опасност жалбоподателят да се укрие. Съдът е на мнение, че обосноваването на задържането с посочените рискове е до известна степен непоследователно и посочването им в някои от съдебните актове, а в други – не, без ясна аргументация прави мотивите противоречиви. Съдът ще анализира по-долу въпроса дали същите са достатъчни, отчитайки тази неяснота.

– *Относно опасността от извършване на престъпления и оказване на натиск върху свидетели*

95. В определението от 27 май 2019 г. (вж. § 16 по-горе) АСНС е споменал, че опасността жалбоподателят да извърши други престъпления е намаляла тъкмо поради продължителността на задържането му в хода на двете образувани срещу него наказателни производства, но е приел, че тя все пак е налична, единствено на базата на тежестта на повдигнатите на жалбоподателя обвинения по двете наказателни производства срещу него. Съдът не намира каквото и да било конкретно и актуално обстоятелство в подкрепа на направения извод, че опасността жалбоподателят да извърши друго престъпление е продължила да съществува.

96. В постановеното на 24 октомври 2019 г. определение (вж. § 17 по-горе) АСНС е констатирал, че няма опасност от упражняване на натиск върху свидетели, променяйки по този начин съдържания се в предходните му решения извод по въпроса. Освен това, както Съдът вече отбеляза, повечето свидетели вече

са били разпитани от прокуратурата (вж. § 90 по-горе). Дори да се приеме, че свидетелите биха могли да променят показанията си в хода на съдебното производство по делото, Съдът намира, че в случай като настоящия, в който множество свидетели са били разпитани по време на разследването, не е голяма вероятността по-голямата част от тях да променят показанията си по време на съдебния процес. Следователно според така постановеното от АСНС определение единствената причина за продължаването на задържането на жалбоподателя, извън наличието на обосновано предположение за извършено престъпление, е опасността последният да извърши престъпление, в случай че бъде освободен. Макар в посочения акт АСНС да се е опитал да се обоснове в пълнота, извън позоваването на тежестта на повдигнатите обвинения, изводите му за продължаване на задържането се основават на обстоятелството, че жалбоподателят е разполагал с мобилен телефон и други забранени в условията на задържане вещи, без обаче да става ясно по какъв начин това обстоятелство е свързано с опасността той да извърши други престъпления – още повече че например рискът от оказване на натиск върху свидетели е бил изключен (вж. § 17 по-горе).

97. На следващо място, Съдът констатира, че съдилищата, проверявали законността на процесното задържане в периода от 5 ноември 2019 г. до 8 май 2020 г. (вж. § 19–24 по-горе), т.е. в период от повече от шест месеца, не са посочили в постановените от тях актове конкретни аргументи в подкрепа на изводите си за наличие на опасност от извършване на престъпление или оказване на влияние върху свидетели. По повод риска от повлияването на свидетели Съдът констатира, че съдилищата са се позовавали на него, без да се аргументират по какви причини считат, че такъв риск продължава да съществува след постановеното на 24 октомври 2019 г. от АСНС определение, в което е била констатирана липсата на подобна опасност.

98. Едва в определението от 1 юли 2019 г. АСНС е направил опит да обоснове заключението за съществуването на риск от из-

вършване на престъпление, споменавайки, че част от обвиняемите и свидетелите се намирили в отношения на зависимост от жалбоподателя (вж. § 26 по-горе). В нито едно от постановените от този момент нататък и до 18 ноември 2020 г. определения, с които се продължава задържането на жалбоподателя (вж. § 27–29 по-горе), не е внесена допълнителна яснота по въпроса кои са обстоятелствата, въз основа на които СпНС и АСНС са направили изводите си, че е налице вероятност жалбоподателят да извърши друго престъпление, в случай че бъде освободен.

99. Съдът намира, че най-обосновано по въпроса за съществуваща опасност жалбоподателят да извърши друго престъпление, в случай че бъде освободен, е определението от 18 декември 2020 г. (вж. § 31 по-горе). Въпреки това и по отношение на това определение може да бъдат направени множество критични коментари. На първо място, определението е постановено в края на периода на задържането – шест седмици преди мярката за неотклонение на жалбоподателя „задържане под стража“ да бъде изменена в „домашен арест“ на 1 февруари 2021 г. (вж. § 32 по-горе). Следователно съдържащата се в това определение обосновка не би могла да компенсира липсата на такава обосновка в предходните съдебни актове. На следващо място, АСНС е отбелязал, че съществува опасност жалбоподателят да упражни влияние върху свидетелите или върху другите обвиняеми по делото поради роднински отношения или отношения на йерархична зависимост. Макар според определението да се касае до обективни фактори, съдът не е пояснил по какъв начин конкретното поведение на жалбоподателя дава основание да се направи извод за наличието на въпросния риск. На следващо място, позовавайки се на извършените от страна на жалбоподателя нарушения на правилата за използване на мобилни телефони в местата за задържане, АСНС не е пояснил по какъв начин този факт води до извода за наличието на опасност от извършване на нови престъпления, което е мотивът за продължаване на задържането. На последно място, Съдът отчита, че в мотивите на определението от 18 де-

кември 2020 г. се съдържат две нови обстоятелства, на които съдилищата са започнали да се позовават в актовете си: препятстване на разпита на свидетели по време на воденото предварително разследване по първото наказателно производство и опит за манипулиране на доказателства чрез съставяне на документи с цел използването им пред съда (вж. § 31 по-горе). Макар за Съда да е безспорно, че подобни действия представляват по принцип пречка за правораздаването, следва да се отбележи, от една страна, че твърдените действия по препятстване на разпити на свидетели са били свързани с предварителното разследване, водено в рамките на първото наказателно производство срещу жалбоподателя, а от друга – че АСНС се е позовал и на двете гореописани действия, без да уточни нито датите на извършването им, нито фактите, на които основава предположението си, че жалбоподателят е бил замесен в такива действия. С оглед на изложеното Съдът намира, че това определение, постановено в края на периода на задържането, също не е било достатъчно мотивирано.

100. Съдът намира за важно да отбележи, че повдигнатите срещу жалбоподателя обвинения са били основани на предположения, че последният е организиран престъпна група с цел финансово облагодетелстване от злоупотреби с европейски средства. Тринадесет други лица са били заподозрени, че са участвали в престъпната група, петима от които били служители на Държавен фонд „Земеделие“, а седмина са били обвинени, че са действали като подставени лица при усвояване на средствата. В обвинителния акт от 23 октомври 2019 г. фигурират имената на повече от 70 души, призовани да свидетелстват (вж. § 18 по-горе). С оглед на обстоятелството, че властите са повдигнали обвинения на голям брой лица, за които са предполагали, че имат ключова роля в описаната престъпна схема, и са идентифицирали свидетелите, които следва да бъдат разпитани, Съдът намира, че не е голяма вероятността тази престъпна схема да продължи да действа по време на наказателното производство. Съдилищата и правителството не съумяват да обяснят защо са смятали, че съществува вероятност

жалбоподателят да продължи да осъществява престъпната дейност, в която е бил обвинен, при положение че са били повдигнати описаните по-горе множество обвинения и че образуваното наказателно производство е било предмет на широко медийно отразяване (вж. § 4 по-горе).

101. От друга страна, доказателствата по делото установяват, че множеството направени от жалбоподателя искания за изменение на мярката му за неотклонение са се основавали и на тежкото му здравословно състояние. В определенията си националните съдилища са изследвали този въпрос, стигайки до извода, че здравословното състояние на жалбоподателя не е несъвместимо със задържането му (вж. § 17, 21 и 28–29 по-горе). Съдът намира, че този анализ е от съществено значение с оглед на гаранциите срещу нечовешко третиране. Съдът не счита, че по делото са налице данни, от които да се направи заключението, че в случая на жалбоподателя не са били осигурени адекватни медицински грижи. Съдът отчита обаче факта, че в нито един момент от процесното задържане здравословните проблеми на жалбоподателя не са били предмет на обсъждане във връзка с опасността последният да извърши други престъпления. Съдът намира, че предвид състоянието на жалбоподателя, за когото било установено, че страда от множество хронични заболявания, но най-вече – че е претърпял мозъчен исхемичен инсулт и е бил с намалени двигателни способности (вж. § 28 по-горе), опасността той да извърши други престъпления, дори и те да са свързани с поддържането на престъпна мрежа, е по-малка. Независимо от гореизложеното Съдът счита, че при обосноваване на заключението за наличие на опасност от извършване на престъпление националните съдилища и правителството не са направили необходимата връзка между здравословното състояние на жалбоподателя и съществуването на евентуална опасност той да извърши престъпление.

– *Относно опасността жалбоподателят да се укрие*

102. Съдът намира също така, че е налице определена непоследователност в развитието във времето на мотивите на на-

ционалните съдилища относно съществуването на опасност жалбоподателят да се укрие, което хвърля сянка на съмнение върху задълбочения характер на направения от тях анализ. Така например, без да коментира по какъвто и да било начин предходните заключения на съдилищата, в определението си от 5 ноември 2019 г. СпНС е приел, че не е налице опасност жалбоподателят да извърши престъпление, но съществува риск да се укрие (вж. § 19 по-горе). Тези два извода са в противоречие обаче с възприетите преди това мотиви за продължаване на задържането на жалбоподателя. Действително, произнасяйки се като въззивна инстанция, АСНС е коригирал впоследствие тези мотиви, но не е обосновал наличието на опасност от извършване на престъпление (вж. § 20 по-горе). На 25 ноември 2019 г. СпНС възпроизвел аргумента, че съществува опасност жалбоподателят да се укрие, използвайки думите „продължава да съществува“ (вж. § 21 по-горе), макар дотогава да не е бил постановяван окончателен съдебен акт, който да установява наличието на такъв риск, след като АСНС е коригирал определението от 5 ноември 2019 г. на СпНС, с което се е правел опит да бъде установено наличието на подобна опасност. В случая АСНС потвърдил решението на СпНС без допълнителни детайли, приемайки единствено, че след постановяване на последния му съдебен акт не са налице новонастъпили обстоятелства (вж. § 21 по-горе). Накрая следва да се отбележи, че опасността жалбоподателят да се укрие е била изрично изключена за първи път в постановеното на 27 януари 2020 г. определение на АСНС (вж. § 22 по-горе). След тази дата наличието на такава опасност е било използвано за първи път изрично във въззивното определение на АСНС от 19 март 2020 г. като аргумент за задържането, а единственото обяснение на съда е свързано с тежестта на повдигнатите на жалбоподателя обвинения (вж. § 23 по-горе). Съдът отбелязва, че този аргумент не фигурира като мотив за задържането в нито едно от десетте влезли в сила определения, постановени през десетте месеца, следващи първоначалното вземане на мярката за неотклонение „задържане под стража“. АСНС

се е позовал на опасността от укриване едва в определението си от 1 февруари 2021 г., но този път, за да обоснове домашния арест на жалбоподателя (вж. § 32 по-горе).

103. Предвид изложеното Съдът не намира последователност в обосноваването на съдилищата на евентуалната опасност жалбоподателят да се укрие.

3) *Заключение относно приложението на чл. 5, т. 3 от Конвенцията*

104. Във връзка с гореизложеното Съдът намира, че съдилищата, които са продължили задържането, при все че са установили наличието на обосновано предположение жалбоподателят да е извършил престъпленията, в които е обвинен, не са мотивирали в достатъчна степен заключенията си, че съществува риск той да се укрие или да окаже натиск върху свидетели, в случай че бъде освободен. Във всички свои актове те са се позовали най-вече на тежестта на повдигнатите обвинения и на евентуалната водеща роля, която е имал жалбоподателят в организираната престъпна група. Мотивите им са били общи и в тях не се прави връзка между принципната опасност от укриване и конкретните факти по делото, а за обосноваване на продължаването на задържането са били използвани „общи и абстрактни“ аргументи. По този начин съдилищата са възприели един стереотипен подход, вместо да извършат истински анализ, който да еволюира във времето и да отчита развитието както на досъдебното, така и на съдебното производство (вж. *a contrario Щвъртецки (Štvrtecký)*, цит. по-горе, § 61, 63 и 65). Освен това направеният от съдилищата анализ относно опасността от укриване е бил непоследователен. На последно място, от актовете става ясно, че съдилищата не са изследвали въпроса за наличието на други, алтернативни средства за осигуряване на явяването на жалбоподателя пред съда (вж. *Бузаджи (Buzadji)*, цит. по-горе, § 87), като такава оценка е направена за първи път в определението, с което „задържането под стража“ е заменено с „домашен арест“ (вж. § 32 по-горе).

105. Съдът отчита тежестта на повдигнатите срещу жалбоподателя обвинения и трудностите, които националните власти са срещнали при разследването, включващо голям брой обвиняеми лица, за които се твърди да са участници в организирана престъпна група. Независимо от това Съдът намира, че в определенията, с които са били отхвърлени молбите за изменение на мярката на жалбоподателя, съдилищата не са дали последователен отговор на въпроса защо за толкова дълъг период от време мотивите им са останали в такава степен непроменени (вж. *Кинг (King)* § 66, както и *a contrario Щъртецки (Štvrtecký)* § 61–65, цитирани по-горе), особено след внасянето на делото в съда, когато свидетелите вече веднъж са били разпитани на досъдебното производство. Всъщност може да се приеме, че от този момент на наказателното производство продължаването на задържането на жалбоподателя вече не е било обосновано (вж. § 86 по-горе).

106. Това заключение не се променя от факта, че Съдът не намира в случая властите да са нарушили задължението си за водене на производството „с особена грижа“. Действително с оглед на фактическата сложност на делото, броя на обвиняемите и свидетелите и редовното насрочване на заседания пред СпНС Съдът не открива нарушение при воденето на наказателното производство.

107. В заключение Съдът счита, че като не са изпълнили задължението си да се позоват на конкретни обстоятелства за обосноваване на опасността жалбоподателят да упражни натиск върху свидетели или да се укрие, властите са продължили задържането на жалбоподателя с мотиви, които, дори и да може да се сметат за относими, не са били „достатъчни“ след първоначалния период на задържането или най-малкото след внасянето на делото в съда.

108. С оглед на гореизложеното е налице нарушение на чл. 5, т. 3 от Конвенцията.

II. Относно твърдяното нарушение на чл. 5, т. 4 от Конвенцията

а) Становищата на страните

109. Жалбоподателят твърди, че специализираните наказателни съдилища не са изследвали всички обстоятелства, от значение за продължаване на задържането му, че са отхвърляли исканията му за изменение на мярката му за неотклонение, без да обосновават решенията си с релевантни и достатъчни мотиви, а са се позовавали главно на тежестта на повдигнатите срещу него обвинения. Жалбоподателят твърди, че проблемът е структурен. Според жалбоподателя по делата пред специализираните съдилища почти няма случаи, в които на обвиняемите да не са взети мерки за неотклонение „задържане под стража“ с оглед на гарантиране на явяването им пред съда. Причина за това е, че делата на специализираните съдилища са от особен обществен интерес, свързани с публични личности или с лица от бизнес средите. С продължаващото задържане на обвиняемите през цялото наказателно производство тези съдилища отговаряли на популистките очаквания на обществото „престъпниците да не бъдат на свобода“ и позволявали на властимащите да афишират политика по преследване на организираната престъпност и злоупотребите с фондове на Европейския съюз.

110. Правителството отговаря, че всяко от исканията за изменение на мярката за неотклонение на жалбоподателя е било надлежно и незабавно разглеждано от специализираните наказателни съдилища в рамките на двуинстанционно производство. Правителството счита, че в решенията на националните съдилища, с които е продължавано задържането на жалбоподателя, е намерен точният баланс между обществения интерес и гарантираното от чл. 5 на Конвенцията право на свобода на жалбоподателя.

б) Преценката на Съда

111. Съдът припомня, че е приел, че е допуснато нарушение на чл. 5, т. 3 от Конвенцията. В частност Съдът е приел, че националните съдилища не са обосנוвали в достатъчна степен изводите си за съществуването на опасност жалбоподателят да извърши престъпление, да упражни натиск върху свидетели или да се укрие, като са дали превес на тежестта на обвиненията, което само по себе си не е достатъчно основание за продължаване на задържането на жалбоподателя (вж. § 82–108 по-горе).

112. С оглед на тези констатации, на становищата на страните и на конкретните обстоятелства по делото, Съдът намира, че не следва да се произнеса по спазването на гаранциите, предвидени в чл. 5, т. 4 от Конвенцията, в хода на разглеждането на исканията на жалбоподателя за освобождаването му (вж. подобен подход в решението по делото *Максим Савов срещу България*, жалба № 28143/2010 г., § 57–58, 13 октомври 2020 г.).

III. Относно твърдяното нарушение на чл. 18 във връзка с чл. 5 от Конвенцията

113. На основание чл. 18 във връзка с чл. 5 от Конвенцията жалбоподателят твърди също така, че ограничаването на правата му е преследвало цели, различни от тези, предвидени в Конвенцията. Член 18 от Конвенцията гласи:

Ограниченията, допустими в съответствие с тази конвенция, по отношение упражняването на определени права и свободи не могат да се прилагат с цел, различна от тази, за осъществяването на която са били въведени.

114. Жалбоподателят твърди, че образуването на второто наказателно производство срещу него е послужило като претекст на властите за продължаване на задържането му, тъй като НПК допуска осеммесечен максимален срок на задържането в хода на досъдебното производство (вж. § 50 по-горе).

115. Правителството препраща към становището си по оплакването по чл. 5, т. 3, че двете наказателни производства са с

различни основания, което обосновавало продължаване на задържането (вж. § 78 по-горе). Твърди, че в случая не е преследвана нерегламентирана цел.

116. Съдът констатира, че оплакването е тясно свързано с обсъжданите оплаквания по чл. 5, т. 3 и 4 от Конвенцията и следва също да бъде прието за допустимо.

117. Съдът препраща към основните принципи за тълкуване и прилагане на чл. 18 от Конвенцията, изложени в частност в решенията по делата *Мерабишвили (Merabishvili) срещу Грузия* ([ГК], жалба № 72508/13, § 287–317, 28 ноември 2017 г.) и *Навални (Navalnyy) срещу Русия* ([ГК], жалба № 29580/12 и 4 други, § 164–165, 15 ноември 2018 г.; вж. също *Селлахатин Демирташ (Selahattin Demirtaş) срещу Турция* (№ 2) (ГК), жалба № 14305/17, § 421–422, 22 декември 2020 г.)

118. Съдът припомня, че сам по себе си фактът, че защитени с Конвенцията права и свободи са ограничени с цел, различна от тази, която е приета за допустима от Конвенцията, не поставя задължително въпрос по чл. 18. Отделно обсъждане на оплакване по чл. 18 не се извършва, освен ако оплакването за наложено ограничение с цел, непредвидена в Конвенцията, може да бъде определено като фундаментален аспект на делото (вж. *Мерабишвили (Merabishvili)*, цит. по-горе, § 291).

119. Съдът е констатирал нарушение на чл. 5, т. 3 с оглед на липсата на достатъчно мотиви, обосноваващи продължаването на задържането на жалбоподателя след първоначалния период на наказателното производство или най-малкото след внасянето на делото в съда (вж. § 82–108 по-горе).

120. Съдът констатира, че в становищата си по чл. 18 от Конвенцията страните са се позовали основно на същите аргументи като тези, изследвани по повод оплакването за нарушение на чл. 5, т. 3 от Конвенцията (вж. § 78, 114 и 115 по-горе). Следователно, с оглед на твърденията на жалбоподателя и съобразно основните принципи по чл. 18 (вж. § 117 по-горе), Съдът намира, че оплакването за преследване на цел, различна от

приетата за допустима от Конвенцията, не е фундаментален аспект на делото.

121. Поради изложеното не се дължи отделно произнасяне по спазването на чл. 18 във връзка с чл. 5 от Конвенцията.

IV. Приложение на чл. 41 от Конвенцията

122. Разпоредбата на чл. 41 от Конвенцията гласи:

Ако съдът установи, че е имало нарушение на конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на високо-договарящата страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевшата страна.

123. Жалбоподателят отправя искане до Съда за присъждане на сумите, посочени в предложението му за приятелско споразумение, комуникирано в хода на предварителната фаза на производството, упоменати впоследствие и в писмото от 28 януари 2021 г., изпратено от представителя му след изтичане на указания от Съда срок за представяне на искания за справедливо обезщетение (вж. § 13 и 14 по-горе). Жалбоподателят не дава обяснение относно причината за неспазването на този срок и не сочи аргументи, които да могат да обосноват приобщаването по изключение на направените от него искания за присъждане на обезщетение и съответно произнасянето по тях от страна на Съда.

124. Правителството се противопоставя на разглеждането на исканията на жалбоподателя за присъждане на справедливо обезщетение, като твърди, че същите не са заявени в срок, и че макар да е имал възможност да го направи, жалбоподателят не е поискал удължаване на срока за представянето им, позовавайки се на основателни причини за това. Правителството намира, че направеното предложение за приятелско споразумение не следва да бъде взето предвид при разглеждането на искането на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

125. Съдът отбелязва, че в определения в рамките на съдебното производство срок не е направено формално искане за присъждане на справедливо обезщетение от страна на жалбоподателя, като във връзка с това отчита, че писмото на представителя му, в което са били определени по размер сумите на претендираното обезщетение, е било изпратено едва в отговор на направената от Съда констатация за изтичане на предоставения на жалбоподателя срок за предявяване на съответното искане (вж. § 14 по-горе). Съдът констатира, че между страните по делото не е безспорно дали с оглед на останалите писма на жалбоподателя е било направено валидно искане за присъждане на справедливо обезщетение.

126. Съдът припомня, че основните принципи и практика по отношение на съществуването на „иск“ за справедливо обезщетение са резюмирани в решението *Нагметов (Nagmetov) срещу Русия* ([ГК], жалба № 35589/08, § 57–59, 30 март 2017 г.).

127. Следователно е необходимо да се установи дали в случая подобен „иск“ е бил предявен пред Съда, и в случай че отговорът на този въпрос е положителен – дали този иск е отговарял на приложимите формални и процесуални изисквания.

128. В предложението за приятелско споразумение, направено в хода на предварителната фаза на производството, представителката на жалбоподателя е посочила размера на претенциите му. В изпратеното в хода на съдебното производство до представителката на жалбоподателя писмо секретарят на Съда ясно е указал, че посочването в предходен стадий на производството на претенциите му за справедливо обезщетение не компенсира липсата на „предявен иск“ в становището му до Съда (вж. § 44 по-горе). В светлината на установените основни принципи и практика Съдът намира, че желанието на жалбоподателя за евентуално присъждане на парично обезщетение, формулирано в направеното по време на предварителната фаза на производството предложение за приятелско споразумение, няма характера на „иск“ по смисъла на чл. 60 от Правилника на Съда.

129. Съдът намира за важно да отбележи, че жалбоподателят и посоченият от него на основание чл. 36 от Правилника на Съда представител следва да спазват въведените с Правилника на Съда формални и материални изисквания за заявяване на претенции за справедливо обезщетение, както и че неспазването им може да доведе до негативни последици за жалбоподателя. С оглед на обстоятелството, че представителят действа за сметка на жалбоподателя, и предвид разпоредбата на чл. 37 от Правилника на Съда комуникациите и съобщенията, изпратени до него, се считат за изпратени до жалбоподателя. Представителят следва да действа в интерес на жалбоподателя, предприетите от него в хода на производството пред Съда действия следва да се основават на указанията и желанията на жалбоподателя и да са резултат от сътрудничеството им, като това се отнася и до решението за отправяне на искане за присъждане на обезщетение във връзка с твърдяно нарушение на Конвенцията. Това означава в частност, че жалбоподателят следва да понесе негативните последици, които може да възникнат от начина, по който посоченият от него представител води делото му пред Съда. От изложеното следва, че ако жалбоподателят не е предявил „иск“ за справедливо обезщетение, Съдът няма да му присъди такова (вж. *Нагметов (Nagmetov)*, цит. по-горе, § 75).

130. Съдът счита също така, че с оглед на конкретните обстоятелства по делото в случая не са налице убедителни съображения, налагащи присъждането на справедливо обезщетение (вж. *a contrario Нагметов (Nagmetov)*, цит. по-горе, § 79–92).

131. Предвид изложеното Съдът не присъжда каквито и да било суми като справедливо обезщетение на жалбоподателя.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Прие*, че жалбата е допустима;
2. *Реша*, че е налице нарушение на чл. 5, т. 3 от Конвенцията;
3. *Реша*, че не следва да се разглежда оплакването по чл. 5, т. 4 от Конвенцията;

4. *Реша*, че не се дължи отделно произнасяне по спазването на чл. 18 във връзка с чл. 5 от Конвенцията;

5. *Отхвърля* претенцията за справедливо обезщетение.

Изготвено на френски език и оповестено в писмена форма на 8 юни 2021 г. съгласно чл. 77, § 2 и 3 от Правилника на Съда.

Илзе Фрайвирт,
секретар

Тим Айке,
председател